

A bordeaux-i indulás utáni második napon érkeztem a dániai Frederikshavn kikötőjébe, ahonnan kompok indulnak Norvégiába.

A rakparton az út üres tengerbe folytatódott. A következő komp még nem futott be, de a vára-

kozó sávokban már sűrűn álltak. Csak elvétve akadt egy-két autó, a legtöbb helyet kiránduló buszok foglalták el. Kiszállva az Opelből előrementem a buszok között, amelyek hosszan, némán sorakoz-

tak. Mindegyiknek nyitva állt az ajtaja. Némelyikbe bekukkantottam, de az üléseken csak széthányt ruhát, fényképezőgépet, félig tele üdítőitalos üveget, megkezdett szendvicset láttam. Embert csak egyet, az egyik buszvezetőt, aki úgy szunyókált a vezetőülésen, mint egy otffelejtett gondnok. Furcsa kisvárosban éreztem magam, amelynek a házait a lakóknak - számomra ismeretlen okból - hirtelen kellett elhagyniuk.

Hamarosan megtaláltam az eltűnt lakókat.

A várakozó sávban a buszsor elejére értem, oda, ahol a kompjegyet meg kellett vennem a jegyautomatánál. A jegyautomata mellett acélvázás épület állt. Az épület sötétített üvegfalai mögött árnyékok mozogtak. Belülről láрма szűrődött ki. Az árnyékok mozgásában, a lármban volt valami szokatlan, nem mindennapi, amit nem tudtam mire vélni. Utána akartam járni a dolognak, megkerestem a bejáratot. Be akartam volna menni, de nem tudtam, mert az ajtót elállítta valaki.

Átlagos kinézetű, középkorú férfi volt. Színes, márkás edzőruhát és futócipőt hordott. A testtartásában volt valami ernyedség, amely ellentmondott sportos kinézetének. Tétovázva, lemondóan markolta a kilincset. A mozdulata alapján lehetetlen volt eldönteni, hogy inkább kifelé vagy befelé akar-e menni. Csak az látszott tisztán, hogy végtelen sok ideje van.

Az arcán kifejezéstelen mosoly ült. Hogy felvegyem vele a kapcsolatot, kéretlenül is válaszoltam a mosolyára. Találkozott a tekintetünk. Az övé mérhetetlenül mélyről indult, mint a csecsemőké, akik még a születésük előttről néznek. Pillantása olyan átható volt, hogy azt hittem, az egész valómat befogja vele. Ha lelátott is a vesémig, akkor sem izgatták a titkaim. Az arcáról tökéletes közönyt olvastam le. Belém hasított, hogy én ezt a kifejezéstelen mosolyt jól ismerem. Hát persze! Ez Legba mosolya, amit élő emberek közül addig csak a nagyapámon láttam. A halottak arcáról azonban annál jobban ismertem. Rajtuk, hol halványabban, hol határozottabban, de mindig ott van. Hiába tiltakozott ellene az ép eszem, arra kellett rájönnöm, hogy az

Kun Árpád 49

BOLDOG ÉSZAK

részlet

ajtóban álló ember halott. Ahogy elnéztem a sötétített üveg mögött mozgó árnyakat, azokról is ugyanezt kezdtem gyanítani.

Baljós sejtelmem támadt. Talpamon idegenné vált a föld érintése.

50 Félelem fogott el, hogy elég lenne egyetlen rossz mozdulat, és elszállnék a levegőbe, mint a pára. Próbáltam visszapergetni magamban mozzanatról mozzanatra az elmúlt két nap eseményeit, ami alatt keresztülutaztam Franciaországon, Belgiumon, Németországon és Dánián. Vajon az egyik autópályán nem baleseteztem-e, nem haltam-e meg? Nem történt-e velem valami jóvátehetetlen, amit most nem merek magamnak bevallani? Ami miatt a holttestem lemaradt útközben, és lelkemet csak az utazási vágy hozta el idáig? Az ing alatt a mellemre tettem a tenyerem. Dobogott a szívem, a bőröm meleg volt. Lecsuktam a szemem. A benti sötétben egész valómmal éreztem azt az egyetlen forróságot, amit nem lehet összetéveszteni. Éltem.

- Bemehetek? - kérdeztem a halottat.

Többször, többféle nyelven feltettem a kérdésemet, de a halott nem válaszolt. Úgy tűnt, meg se hall. Továbbra is mozdulatlanul állt az ajtóban, kifejezéstelen mosolya szemernyit se változott, csak a szeme, melyet rám szögezett, rebkent meg néha.

Öblös dudaszó hangzott fel a távolból. A horizonton megjelenő komp jelezte az érkezését. Már meg akartam fordulni, hogy kíváncsiságomat feladva, visszainduljak az Opelhez, amikor az ajtó, melynek a kilincset markolta a tétova halott, kinyílt. Nagydarab nő jelent meg.

- Hát te meg hova szöktél? - kérdezte a halottól gyengéden, tettetett szemrehányással a hangjában. - Gyere, Arnfinn, neked is enni kell.

- Arnfinn él? - csúszott ki a számon.

A nőt nem lepte meg a furcsa kérdés.

- De él ám, már negyvenhat éve. Éppen tegnap volt Koppenhágában a születésnapja - válaszolta készségesen. Majd büszkén hozzátette: - Olyan egészséges, mint a makk!

Egy kendővel megtörölte Arnfinn nyálát, amely a résnyire nyitott, mosolyra álló szájából közben előszivárgott, és végigcsorogva az állon lecsöp-penni készült.

Hármasban beléptünk az ajtón egy előtérfeleségbe. A nagydarab nő Arnfinnt egy székhez vezette, ahova lenyomta a vállánál fogva. Színes zacskót vett elő, amelyben sűrű folyadék volt. Miközben felrázta, kedélyesen magyarázott:

- Arnfinn agysérüléssel született. Sírni, nevetni, beszélni nem tanult meg, és egyáltalán nem kommunikál. Viszont sokáig nagyon ügyesen elfogadta az ételt, ha eléje tették. Sajnos néhány éve már képtelen nyelni, ezért őt külön technikával kell etetni. Neki ez lesz az ebédje!

Cinkosan, kicsit titokzatosan mutatta a zacskót, mint valami különlegesen drága ínycsok falatot, amit földi halandó csak sátoros ünnepeken vehet magához. Felhúzta Arnfinn pálmafás pólóját a hasán, ahonnét egy beoperált csapféleség meredt elő. A zacskót egy műanyagcsövön keresztül rácsatlakoztatta a csapra, és finoman nyomkodni kezdte.

51

Arnfinn nyugodtan ült, arcán Legba kifejezéstelen mosolyával. Tekintete nem tükrözött vissza semmit. Azt se, vajon érzi-e, hogy a zacskóban lévő folyadék a csövön és a csapon keresztül lassan átfolyik a hasába. Csak azután pislogott néhányat, miután a zacskó kiürült, és a nagydarab nő lecsavarta a hasán lévő csapról a csövet. Ekkor remegés futott végig rajta. Egy, majd kis szünet után még egy. Mind erősebb és gyorsabb hullámokban görcsök jöttek rá. Legvégül az egész testében rángatózott. A nagydarab nőt cseppet sem lepte meg a reakció. Már az első remegésnél fekete bukósisakot csatolt rá, amely most kopogó ritmust verve csapódott oda a tarkónál a szék kemény támlájához.

- Ilyenkor többnyire epilepsziás rohamot kap, mivel az étkezések megviselik a szervezetét - világosított fel, miközben biztos kézzel tartotta Arnfinnt, aki enélkül rég leesett volna már a székről.

*

Arnfinnt legközelebb a kompon láttam viszont, a társalgóban. Az arcán változatlanul Legba kifejezéstelen mosolya ragyogott. Olyan elomolva ült a közben alátett tolószékben, hogy hajlamos voltam azt gondolni, hogy a kikötőben kapott roham a végsőkig kimerítette. Ennek azonban ellentmondott, hogy időként teljes erejéből megpróbált felállni. Ilyenkor megemelte a fenekét, és össze-visszakaszált a két kezével. De mindig visszatottyant, mert egy övvel oda volt szíjazva a háttámlához.

A kiránduló buszok kisvárosának eltűnt lakói, akikből a kikötőben csak árnyékokat láttam a sötétített üveg mögött, szintén a társalgóban voltak. Róluk is kiderült, hogy nem halottak. Kezdeti tévedésemet mégse tudtam teljesen kivenni a fejemből. Akaratlanul is úgy láttam némelyiküket, mintha nem lennének élő emberek. Pedig éltek, csak, mint Arnfinn, értelmi fogyatékosok voltak, akiknek a látványához nem voltam szokva Afrikában. Eszembe jutott, amit nagyapám mesélt a dassa-zouméi nagy baobabfa oldalágán azokról az utazókról, akik a bnokimók között nem tudták eldönteni, hogy ki holt és ki eleven. Ilyen utazónak éreztem magam idefent Északon.

A bárpultnál a nagydarab nő mögött álltam sorban. Miközben kikértem a sörömet, ő pedig az üdítőjét, megint szóba elegyedtünk. Ő ugyanolyan barátságos és beszédes volt, mint korábban. Amikor rákérdeztem, hogy kik

ők, készségesen elmesélte, hogy norvégok, akik Nyugat-Norvégiából jöttek, a Fjord-vidékről, ahol a járások összeadták a pénzt, és elküldték nyaralni a fogyatékosokat, akiknek ez privátilag sokkal nehezebben menne. Pedig, gondoljak csak bele!, folytatta, nekik is hajszálra ugyanannyi joguk van a nyaraláshoz, mint akárki másnak a világon. A néhány száz fogyatékos, és ők százötvenen, az ápolóik teljesen megtöltötték két egész szállodát a Kanári-szigeteken Las Palmasban. Az idő csodálatos volt, rengeteg fagyaltot ettek, sokat fürödtek, jól érezték magukat. Egyszóval a nyaralás fantasztikusan sikerült. Egyedül a visszaúton akadt gond. A repülőgép technikai okok miatt Oslo helyett Koppenhágában szállt le, ahonnan busszal kellett továbbutazniuk. Most éppen arra készülnek, hogy közösen megnézzék a fényképeket a nyaralásról. Ha van kedvem, nyugodtan csatlakozzam hozzájuk.

Miért is ne fogadtam volna el a szíves meghívást? Odaültem a népes társasághoz.

Néhány fogyatékos az ápolók segítségével beállított egy hordozható számítógépet. Kihúzták a vetítővásznat. A nagydarab nő rákattintott az egérre.

Az első képek még Oslóban készültek az indulásnál. Ezek alapján úgy tűnt, mintha a fogyatékosok átvették volna a repülőtér irányítását. Egyikük kölcsönként rendőrsapkában integetett, a másikuk beállt a pult mögé a csekkolásnál, egy harmadikuk vigyorogva terelte át a társait a biztonsági kapun. A következő képek a Las Palmas-i nyaralást mutatták. Az egymás mellett sorakozó járókereteket a szálloda úszómedencéjénél. A beszúrt mankót a tengerparti homokban. A virágzó leander bokorba beesett hallókészülék közös keresését. Jégkrémet nyalogató társaságot egy szakasztott olyan nádtetős pavilon alatt, mint amilyen a cotonou-i misszió udvarán a keresztelő medencét takarta. Az utolsó képeken a búcsúest volt, ahol mindenki táncolni próbált. Ki tolószékben, ki mankóval, ki a maga lábán. Az egyik ápoló harmonikán, egy másik pedig négyhúrú norvég hegedűn, hardingfélán húzta a talp alá valót.

Amire a búcsúest táncolós képei megjelentek a vásznon, a társalgóban csúcsra ért a hangulat. Az Arnfinnhoz hasonló katatonokat nehezen lehetett kizökkenteni, csak néhányuk szeméből sugárzott valami tompa riadtság a szokatlan felfordulás miatt. A többiek viszont annál kitűnőbbben szórakoztak. Magyaráztak, mutogattak, nevetgéltek, üvöltöttek. Sokan egyszerűen nem bírták az izgalmakat: a pelenkájukba csináltak, rohamot kaptak, dühöngtek, sikítottak, dobálták magukat. Az ápolók azokat, akik túlságosan kimerültek, felvitték a kabinba, azokat pedig, akik még bírták a mulatságot, nyugtatni és csillapítani igyekeztek szép szóval, simogatással, tablettával vagy injekcióval.

Pedig az összejövetel bombameglepetése még hátra volt. A vetítés végén a nagydarab nő, akiről közben kiderült a számomra, hogy a túravezető, poharát megkocogtatta a villájával. Csendet kért, mert, mint mondta, valami fontos bejelenteni valója van. Ehhez azonban először be akarta mutatni az egyik velük nyaraló túratagot, Oddvart azoknak, akik esetleg még nem ismernék. 53

Oddvar tömzsi, dankóros férfi volt. Miután meghallotta a nevét, szégyenlősen az egyik játékautomata alá hasalt. A túravezetőnek kellett érte mennie, és Oddvar ápolójával együtt előcsalogatnia a rejtekhelyéről. Hármásban sétáltak vissza a rákvörös, nagyokat pislogó Oddvarba karolva kétoldalt. A túravezető Oddvart és az ápolóját a mellettem levő két üres székre ültette, és a hosszúra nyúlt szünet után mesélni kezdett.

Oddvar egy fjord-vidéki tanyán nőtt fel Kakashalomhoz közel. A tanyát a szülei halála után az egyik bátyja vette át, hogy foglalkozzon a juhokkal és művelje a fenyves erdőt, ő pedig beköltözött a faluba, a bevásárlóközpont mellé, ahol egy hetven négyzetméteres, teraszos, összkomfortos garzont utalt ki neki a járás a betegsége miatt. Csakhogy Oddvar egész életét friss levegőn, a természet közelségében, a hegyek és a fjord társaságában töltötte. Nem érezte jól magát abba a szűkös garzonba beszorítva, ami a bevásárlóközpont parkolójára nézett, ahol naponta több tucat autó is megfordult. Sorvadozott, mint egy átültetett növény, amelynek az új föld nem megfelelő, a gondos öntözés, a tápoldatok ellenére sem. Először csak kisebb betegségek gyötörték, örökös nátha és megfázás, később a háta hasogatott, a feje fáj, majd asztmás lett, cukorbeteg, végül egy éjszaka olyan rosszul érezte magát, hogy helikopterrel kellett beszállítani a megyei kórházba. Az ápolója már az apróbb panaszok idején rájött, hogyan lehetne Oddvart újra egészségessé tenni. Kérelmet nyújtott be az önkormányzatánál, hogy Oddvar az igényeihez igazodó lakhatást kapjon a járástól. Azaz egy önálló házat kint a természetben. Az ápoló a járás nemleges válasza ellenére sem adta fel, Oddvarral együtt felsőbb fórumokon folytatták a küzdelmet a megfelelő elhelyezésért. A három éves kemény harc fordulójáról a megyei lap, a *Viking Tülok* többször részletesen beszámolt. A kérelem végül újra visszakerült a járás elé éppen a kanári-szigeteki nyaralás előtt néhány héttel. Oddvar fellebbezésének az ügyében a járás vezetőségének a nyári szabadságolások előtti utolsó ülésen kellett döntenie. Bár a megyei közvélemény egyöntetűen Oddvar mellé állt, a döntés kimenetele mégis erősen kétséges volt, mivel a járás legutóbb őrisít bukott tengerentúli értékpapírjaival a Wall Streeten, és a költségvetése emiatt meglehetősen zilálttá vált.

- A nyaralás az nyaralás - jelentette ki komolyan a túravezető, miközben végigpillantott a szavaira feszülten figyelő, kanári-szigeteki túrázókon. - Közben nem akartunk foglalkozni az üggyel. De így hazafelé tartva talán már nem árt, ha tudjunk, hogyan áll Oddvar szénája. Éppen ezért azt
54 gondoltuk - vetett egy cinkos pillantást Oddvar ápolójára -, hogy itt az ideje megnéznünk közösen, vajon ír-e valamit az ügyről a *Viking Tülök* internetes kiadása.

A túravezető párnás tenyerét visszatette a számítógép egerére. Kinyitotta a *Viking Tülök* online-változatát a világhálón. A *Viking Tülök* aznapi számának címdala a vetítővászonra ugrott. Egy kanári-szigeteki kép volt Oddvarról, aki önfeledten ropta a táncot a búcsúesten.

- De hiszen ezt a srácot mi ismerjük, nem igaz? - fordult oda a túravezető a meglepetten felmorajló hallgatósághoz. - Lássuk csak azt a képaláírást! - rikkantott fel, majd olvasni kezdte: - „Három éves küzdelem után Oddvarnak végre van miért jókedvűnek lennie. A kakashalmi járási vezetés végre egyhangúan rábólintott önálló ház iránti igényére. A ház...”

A túravezető további szavait nem lehetett hallani a kitörő hangzavartól. Mindenki éljenzett, tapsolt, diadalittasan kiabált. Az ápolóknak hirtelen újra rengeteg tennivalója lett. Nyugtattak és nyugtatóztak, injekciókat fecskendeztek. Vítették fel a kabinjukba az elcsigázottakat.

A túravezető gratulálni akart Oddvarnak, de az eltűnt a székről. Nem bírta a személye körül támadt hihetetlen izgalmakat, és az ünneplés elől bemenekült az asztal alá, ahol eltűnt a földig lógó asztalterítő mögött. Az ápolója félrehatva a fehér vásznat, letérdelt, és tárgyalni kezdett vele. Amire engedélyt kapott, hogy bemásszon hozzá a rejték helyre, majd negyed óra múlva kettesben előbújtak, már felbomlóban volt a társaság. A fogyatékosok kezdtek visszavonulni a kabinjukba az ápolóik oldalán. A számítógépet kikapcsolták, a társalgó elcsendesedett. Csak néhány csendes norvég részeg maradt a pohara mellett, akik nem tartoztak a kanári-szigeteki társasághoz, csak az olcsó dán sör kedvéért kompozta.